

Palvelun kuvaus

Kirjasto verkkopalvelut tarjoaa julkaisuarkistojärjestelmän ja tukea digitaalisten aineistojen verkkojulkaisemiseen. Peruspalvelu kattaa **työkalut aineistojen syöttöön, hallintaan, verkkojulkaisemiseen**, sekä **käyttäjätuen, nauhavarmistukset ja rajapintoja** julkaisuarkiston käyttöön muista järjestelmistä käsin. Lisäpalveluna **konvertoimme** asiakkaan muista järjestelmistä tulevaa dataa ja jalostamme siitä eheän ja hyvin järjestäytyneen kokonaisuuden julkaisuarkistoksi. Palvelu kattaa tekniikan ja työkalut verkkojulkaisemiselle, mutta asiakas vastaa sisällöstä, kuten aineistojen syötöstä ja hallinnasta.

Helpoin tapa liittyä palveluumme on tulla osaksi **Doriaa**, joka on usean organisaation käyttämä keskitetty julkaisuarkisto. Jos julkaisuarkistolle on paljon erityisvaatimuksia, asiakkaalle voidaan luoda räätälöidympi, oma julkaisuarkisto. Keskeinen osa tekniikkaa on toteutettu avoimen lähdekoodin **DSpace-ohjelmistolla**, joka on muokattu sopimaan käyttötarkoituksiimme. Lisäksi käytämme omia ohjelmistojamme täydentämään kokonaisuutta. Dorian lisäksi ylläpidämme monia muita suomalaisten korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, virastojen ja yhdistysten julkaisuarkistoja (**Jukuri, Julkari, Kaisu, Lauda, LutPub, Osuva, OuluREPO, Taju, Trepo, Theseus, UTUPub, Valto**), sekä Kansalliskirjaston digitoituja aineistoja sisältäviä **Fenno-Ugricaa** ja **Fragmenta membraneaa**.

- **Aineistojen syöttö** tapahtuu asiakkaiden tarpeisiin räätälöidyillä syöttölomakkeilla tai suoraan asiakkaan omista tietojärjestelmistä käsin rajapintojen avulla. Järjestelmään voidaan määritellä käyttäjäoikeuksia ja syöttövaiheita, joiden avulla aineistojen kulkua hallitaan syöttövaiheesta kohti valmista verkkojulkaisua. Esimerkiksi tutkijat ja opiskelijat voivat syöttää ja kuvailla itse aineistonsa julkaisuarkistoon, jonka jälkeen organisaation henkilökunta tarkistaa ja jatkomuokkaa sen ennen lopullista verkkojulkaisemista.
- **Aineistojen hallintaa** tukemaan asiakkaalle tarjotaan työkalut editointiin, massaeditointiin, käytön rajaamiseen, tilastotoimintoihin sekä aineiston uudelleenkäyttöön ja siirtämiseen muihin järjestelmiin. Asiakkaalla on täysi kontrolli omaan aineistoonsa sen elinkaaren kaikkina hetkinä. Asiakkaalla on mm. aina mahdollisuus saada aineistonsa kopioitua tai siirrettyä toiseen järjestelmään niin halutessaan.
- **Verkossa julkaistu aineisto** on haettavissa räätälöityjen selaus- ja hakutoimintojen avulla. Tekstimuotoisten julkaisujen, kuten pdf-tiedostojen, osalta haku kohdistuu kuvailutietojen ohella myös kokotekstiin. **Hakusyntaksi** mahdollistaa sekä helppokäyttöiset, että tarkemmin määritellyt haut julkaisuarkiston sisällä tai rajapintojen avulla muista järjestelmistä käsin. Haut voidaan integroida esimerkiksi verkkokauppaan tai organisaation omaan hakuportaaliin. DSpace-julkaisuarkistojärjestelmä tukee OAI-rajapintoja, kuten OAI-PMH:ta ja OAI-ORE:a, joiden avulla aineistot voidaan haravoida eri hakuportaaleihin, kuten **Finnaan, Baseen, OpenAIREen** tai **Coreen**. Aineisto on näkyvästi hakukoneiden indeksoitavissa, esimerkiksi Google-hakukoneeseen indeksoituvat kuvailutietojen lisäksi myös kokotekstit. Käyttöliittymässä on huomioitu aineiston helppo jakaminen sosiaalisen median alustoilla. Julkaistulle aineistolle voidaan antaa **pysyvä verkko-osoite**, jolloin aineiston osoite pysyy samana, vaikka tietueen alusta tai palveluntarjoaja vaihtuisikin tulevaisuudessa.
- **Konversiopalveluja** tarvitaan, kun vanhasta tai integroitavasta järjestelmästä tuodaan takautuvia aineistoja julkaisuarkistoon. Konversio on yksilöllinen prosessi, joka suunnitellaan yhdessä asiakkaan kanssa. Lähes aina konversion yhteydessä on tarvetta myös korjata vanhoista järjestelmistä peräisin olevia puutteita tai epäjohtamukaisuuksia. Näin ollen konversiotyö on usein myös tiedon yhdenmukaistamista ja rikastamista, jonka lopputuloksena saadaan entistä helpommin löydettävä aineisto verkkoon. Julkaisuarkistoissamme käytetään Dublin Core (DC) -metadataformaattia. Opastamme asiakasta valitsemaan aineistoille sopivat DC-kentät, jotta ne olisivat mahdollisimman yhdenmukaiset muiden julkaisuarkistojen kanssa ja jotta toivotut haku- ja selaustarpeet saadaan toteutettua.

Julkaisuarkistopalvelujen tavoitteena on tukea julkisen sektorin tuottamien julkaisujen avointa saatavuutta pitkäjänteisesti ja yhdenmukaisesti. Organisaatio voi keskittyä ydintoimintoihinsa ja tiedon tarvitsijat hyötyvät, kun julkaisu löytyvät helposti ja yhdenmukaisesti kuvailtuna julkaisuarkistosta. Kansalliskirjaston asiakasorganisaatioille tarjoama julkaisuarkistopalvelu on maksullista palvelutoimintaa, jonka tuloilla rahoitetaan palvelun kustannukset. Kustannukset ovat kuitenkin kohtuulliset verrattuna siihen, että organisaatio hoitaisi julkaisuarkistonsa ylläpidon kokonaan itse. Lisätietoa palvelun käyttöön oton vaiheistuksesta, sopimuksista ja hinnoista [täältä](#).